Världshistoriens största judepogrom

Av Hugo Valentin

I.

Den 17 dec. 1942 uppläste Eden i underhuset en av Storbritanniens, Förenta Staternas, Tjeckoslovakiens, Hollands, Belgiens, Luxemburgs, Norges, Greklands, Polens, Jugoslaviens och Nordirlands regeringar samt av det franska nationalutskottet undertecknad deklaration, vari dessa förklarade, att det var dem bekant, att de tyska myndigheterna nu hölle på att förverkliga planer på att utrota det judiska folket i Europa. "Från alla ockuperade länder transporteras judar under fasansfulla förhållanden till Östeuropa och Polen. Alla judar med undantag för några särskilt specialiserade arbetare, som behövas för krigsindustrien, föras systematiskt bort från de ghetton, som de tyska inkräktarna upprättat. Man hör aldrig mer talas om dem som blt bortförda. De arbetsföra sändas till arbetsläger, där de måste arbeta till dess döden följer, och de svagare dö av köld eller hunger eller utsättas för avsiktliga massakrer vid massexekutioner". Edens deklaration föranledde en kort debatt. Efter dess slut reste sig underhuset och ägnade genom en minutslång tystnad de judiska offren sin hyllning.

Den engelska regeringen besitter givetvis goda informationer om vad som skett och sker med judarna i de av tyskarna besatta östeuropeiska områdena, men en detaljerad kunskap om vad som tilldrager sig bakom den järnridå, som skiljer dessa från det övriga Europa, äger den naturligtvis icke. Uppgifterna i den även för allmänheten tillgängliga litteraturen om de ohyggligheter som sägas försiggå i "Europas skräckkammare", äro givetvis svåra att kontrollera. Det gäller inte minst skildringarna av de fasor, under vilka massavrättningarna av judar sägas försiggå. Däremot kan det icke betvivlas, att sådana massmord sedan en lång tid tillbaka verkligen försiggå systematiskt och i stor skala, och att varje ord i ovannämnda försiktigt hållna deklaration är med sanningen överensstämmande.

Motsatsen vore i själva verket förvånande i betraktande av Hitlers egna utlåtelser och utfästelser. Han har nämligen gång på gång alltifrån sitt stora tal vid krigsutbrottet ej blott utpekat judarna som krigets upphovsmän utan även förkunnat sin avsikt att utrota dem, åtminstone i Europa. I sitt stora tal i Berlins sportpalats den 30 januari 1942 uttryckte han saken på följande sätt: "Vi äro därvid på det klara med, att kriget endast kan sluta med att antingen de ariska folken utrotas eller att judendomen försvinner ur Europa. Jag yttrade redan den 1 september 1939 i den tyska riksdagen — och jag aktar mig för förhastade profetior — att detta krig icke kommer att sluta så, som judarna föreställa sig, nämligen med att de europeiskt-ariska folken komma att utrotas, utan att resultatet av detta krig kommer att bli judendomens förintande. För första gången komma icke andra folk att förblöda, utan för första gången kommer den gamla äktjudiska lagen att tillämpas: Öga för öga, tand för tand! ..... Och den stund skall komma, då den värste världsfienden genom alla tider åtminstone för ett årtusende framåt skall ha spelat ut sin roll".

De citerade orden ge icke blott en nödig relief åt Edens deklaration utan skänka också en djup inblick i nazismens väsen och i den nazistiska antisemitismens dogmatik, enligt vilken judarna utgöra en hemlig sammanslutning av nidingar, som genom att hetsa de "ariska" folken mot varandra hoppas kunna ödelägga dessa för att sedan kunna grunda ett judiskt världsherravälde. Kriget är icke framkallat av nazisternas krav och övergrepp utan är helt och hållet judarnas verk! Samma föreställningssätt ligger bakom Goebbels varning till medlidsamma tyskar att icke låta sig förledas av en 80-årig svältande judinna, som står på gatan och vädjar till folks ädelmod. "Kom ihåg", yttrade han, "att denna svältande judinna är edra söners mördarska." I överensstämmelse med denna åskådning är det, som Hitler nu förklarat sig skola utrota de miljoner judar, som äro i hans eller hans vasallers våld. Den nazistiska antisemitismen skiljer sig nämligen framförallt därigenom från andra slags judefientliga ideologier, att den judiska "rasen" betraktas som det ondas inkarnation och att kampen mot denna framstår som ett livsåskådningselement.

Det skulle föra för långt att här ingå på denna åskådnings genesis. Vare nog sagt, att en av dess vitigaste s. a. s. ideologiska grundvalar är de s. k. Zions vises protokoll, som sedan de gjort sin tjänst i den ryska antisemitismens tjänst med lysande framgång lanserades i Tyskland av Alfred Rosenberg. Hitler yttrar i Mein Kampf om dem, att de "med nästan fasaväckande säkerhet blotta det judiska folkets väsen och verksamhet och klarlägga det inre sammanhanget ävensom de yttersta slutmålen", m. a. o. den hemliga judiska världsorganisationens hela jordklotet omspännande makt, diaboliska ränker och infernaliska planer på den icke-judiska mänsklighetens underkuvande. Att protokollen avslöjats som ett falsarium, har ej nämnvärt minskat deras auktoritativa kraft. Ty frågan om deras äkthet eller falskhet förklaras av nazisterna vara betydelselöst, då de i alla fall på ett riktigt sätt skildra judarna och deras strävanden — ett cirkelbevis av stort symtomatiskt intresse: där en gång viljan till hat väckts, accepteras gärna de barockaste amsagor och de befängdaste slutsatser, blott de ge näring åt hatet. "Tänk om Dreyfus vore oskyldig", sade någon till en fransk dam. "Det vore bra", blev svaret, "ty då hade han lidit så mycket mer".

Just därför, att den nazistiska antisemitismen betraktar eller låtsas betrakta juden som det ondas inkarnation — en modern djävulstro — kan den ej nöja sig med de jämförelsevis moderata medel, som de icke-nazistiska antisemiterna rekommenderat till det judiska inflytandets bekämpande. Att den särskilt av Rosenberg sedan länge omhuldade tanken på judarnas sammanförande till ett slags strafffängekoloni på förslagsvis Madagaskar nu ersatts med planen på deras fysiska utrotande, beror troligen på omöjligheten att under nuvarande förhållanden realisera den och på den tyska regeringens ovillighet att i nuvarande läge till dem avstå kläder och livsförnödenheter. Som varje jude enligt den nazistiska dogmatiken är att betrakta som moraliskt mindervärdig och som en mänsklighetens fiende, är det naturligt, att också sådana judar, som åtnjutit det högsta anseende som privatpersoner och offentliga män — t. ex. vördade filantroper eller med höga utmärkelser dekorerade frontkämpar från förra världskriget — nu behandlas som skadedjur, berövas sin egendom, slitas från maka och barn, vanäras och deporteras.

Utan tvivel har antisemitismen varit en viktig orsak till nazismens seger i Tyskland. I det maniakaliska judehatets tecken gingo Hitlers skaror fram under hakkorsfanorna och störtade Weimarrepubliken, "juderepubliken". Bland de av propagandan påverkade trodde verkligen många att riket behärskades av diaboliska judar och att nazismens kamp var en ädel frihetskamp mot dem. Enligt det primitiva grupphatets lagar måste ju den skyldige vara någon, som ej tillhör den egna gruppen, och nu liksom under svunna tider av massångest, exempelvis då digerdöden rasade, var det ej svårt att på traditionellt maner rikta "folkvreden" mot de skyddslösa judarna. Andra sägo i de nazistiska ledarnas antisemitism företrädesvis ett medgivande åt de exciterade massornas enfald och hysteri, således ett demagogiskt tric. Det var också efter nazismens seger en både i och utanför Tyskland vida spridd uppfattning att Hitler, sedan han besegrat sina motståndare, skulle nöja sig med att beröva judarna det mesta av deras egendom och att utstöta dem ur den tyska folkgemenskapen. I alla händelser trodde man inte att han skulle gå längre än till realiserandet av partiets program, ej heller väntade man, att det i den officiella programkommentaren proklamerade kriget mot "världsfienden", d. ä. det jorden överskuggande storkapitalet "och dess bärare juden", skulle leda till världshistoriens största pogrom.

Hermann Rauschning, som tillhörde de talrika nazistiska medlöparna, vilka ogillade antisemitismen, särskilt i dess nazistiska form, har i sin Nihilismens revolution pekat på en enligt hans åsikt avgörande inrikespolitisk orsak till denna utveckling. Antisemitismen, menar han, skulle ej blott tjäna som medel att locka bort arbetarna från deras fredliga fackföreningssocialism till en aggressiv nationalism. Den skulle också — och det är hans huvudsynpunkt — frigöra massans brutala förstörelseinstinkter men ej för att avlänka dem mot ett försvarslöst befolkningsskikt i avsikt att på så vis skydda de andra befolkningsgrupperna, utan för att hålla den i permanent revolutionär jäsning. Långt ifrån att verka som äskledare, således som ett medel till den gamla ordningens skydd, ha judeförföljelserna kommit massans lystnad att stegras och därigenom verkat som en direkt förskola till nya revolutionära omstörtningar, vilket också en del av de nazistiska ledarna åsyftat. Icke judarna utan judeförföljelserna verka enligt Rauschning som upplösningsferment i Europa. Då en del av Tysklands befolkning, den judiska, plötsligt utstöttes ur rättssamhället, utplundrades, fördrevs, vanärades, mördades, omstörtades de hävdvunna rättsbegreppen och de djupt rotade föreställningarna om personlighetens värde, frihet och trygghet på ett för framtiden ödesdigert sätt. Vad som i dag händer judarna, menar han, kan i morgon drabba en annan befolkningsgrupp. I dag mig, i morgon dig.

Men ej mindre viktig är den nazistiska antisemitismens utrikespolitiska aspekt. Efter nazismens seger bildades under tysk ledning en stor antisemitisk international, till vars disposition väldiga summor ställdes. Den kom att utgöra en viktig del av den nazistiska propaganda, som åsyftade att stärka det tyska inflytandet i världen genom att formera utlandstyskarna till ett slags kamporganisationer och massprida nazistisk agitationslitteratur i jordens alla länder. Genom att vända det slumrande judehatet hos nationerna, hoppades man kunna vinna dem eller åtminstone vissa inflytelserika grupper i varje land för hitlerismen. Jag lånar följande ord från Elwin Jones, som i sin 1939 utgivna "The attack from within" givit en intressant skildring av den nazistiska utlandspropagandans metoder: "Antisemitismen är ej endast en sönderbrytande makt. Den ingår som ett led i den psykiska preparationen för fascismens (nazismens) utbredning. Den vänjer dem, som äro mottagliga därför, att gilla förföljelse och brutalitet och väcker hos dem en sorts prefascistisk (prenaziatisk) mentalitet. Sedan väl demoralisationen börjat sitt verk, blir sista steget, d. v. s. omvändelsen till fascismen (nazismen), jämförelsevis lätt".

Den antisemitiska världspropagandan, vars organisation och verksamhet vore värda en särskild artikel, kulminerade under åren före krigsutbrottet, men förorsakade också motåtgärder i en del länder, där den betraktades som ett medel i den tyska världserövringens tjänst och som ett av femte kolonnens förnämsta vapen. Överallt, där starkt politiskt och socialt missnöje rådde och massorna undermedvetet längtade efter ett hatobjekt, satte den nazistiska antisemitpropagandan in. Landet förklarades vara behärskat av judar, från vilka tyskarna nu ville befria det. Efter krigsutbrottet 1939 koncentrerade sig betecknande nog den antisemitiska världspropagandan på Nord- och Sydamerika. I mars 1941 försiggick i Frankfurt am Main det högtidliga öppnandet av Institut zur Erforschung der Judenfrage, där representanter för antisemiter i olika länder sammanträffade till rådslag. Rosenberg utvecklade nödvändigheten av att Europa befriades från allt vad judar hette, men ej blott Europa utan även den transmarina världen, "emedan den judiska makten på andra sidan Atlanten icke kommer att vara beredd att böja sig för den gamla kontinentens ordningsträvanden". Det var alltså en världskamp, som proklamerades, och det är betecknande, att Institutets tidskrift bär dennas namn, Der Weltkampf.

Om syftet med denna kamp, som påstås rikta sig emot den judiska "världsfienden" och föregivna judiska världserövrarplaner, råder ingen tvekan bland nazismens motståndare. Rauschning, som tillhört nazisternas inre cirklar och vet vad han talar om, berättar i Nihilismens revolution — icke i Samtal med Hitler — att Führern lätit undfalla sig följande betecknande ord till honom: "Ni skall få se, hur liten tid vi kommer att behöva för att kasta världens idéer och synpunkter över ända blott genom att angripa judarna... Om judarna förintades, måste man uppfinna dem".

Orsaken till att man i utlandet så sent ingrep i den från Tyskland ledda antisemitiska propagandan, var helt visst den, att anklagelserna mot judarna förefollo för absurda att kunna spela någon roll utom för några få av masshysteri gripna kretsar. Man visste att judarnas makt var så liten, att vilken statsman som helst ostraffat kunde förgripa sig på dem, och att det säkert icke fanns en enda jude som drömde om något judiskt världsherravälde. Att judarna skulle vara annorlunda beskaffade än den övriga delen av mänskligheten stred mot förnuft och erfarenhet. "Vilka äro de judar, som påstås vara redo till varje förbrytelse, som vilja undertrycka och förinta oss andra?" frågade hösten 1934 den schweiziske skriftställaren C. A. Loosli vid rättegången i Bern om "Zions vises protokoll". Han fortsatte: "Det är alla, som vi suttit tillsammans med på skolbänken, som vi exercerat med, som vi levt och verkat med. Äro de verkligen våra förrädare, våra mördare, våra ärkefiender och våra kommande förgörare, de ruskigaste förbrytare, som endast en människa med uppjagad fantasi kan föreställa sig i sina vildaste feberdrömmar?"

Under sådana förhållanden är det icke att undra på att man mängenstädes var och är benägen att instämma med Rauschning, som framställer de nazistiska ledarna som medvetna om att de antisemitiska vanföreställningar, som den tyska propagandan kolporterar ut och vilka numera ingå i den tyska ungdomens uppfostran, är "komplett nonsens" fastän lämpliga ur taktiska synpunkter. Mycket synes emellertid tyda på att åtminstone vissa av ledarna, däribland Hitler, verkligen tro därpå. De från Eviankommittén utskickade engelsmännen och amerikanarna, som 1939 reste till Berlin för att söka åstadkomma en överenskommelse med tyska regeringen om en ordnad judisk utvandring från Tyskland, ha berättat, att sedan man lyckats träffa ett preliminärt avtal däröm, de tyska förhandlarna uppmanade dem att meddela dettas innehåll till — "den judiska världsregeringen"! De anglosachsiska deltagarna hade det bestämda intrycket att det icke rörde sig om ett burschikost skämt, utan att tyskarna menade allvar. Ett i sanning skrämmande bidrag till vår tidsålders karakteristik och till hatets psykopatologi.

Så kom det sig, att Hitlers antijudiska politik, tvärt emot vad man från början antagit, skärptes allt mer. Först utstöttes judarna ur Tysklands kulturliv, sedan ur dess näringsliv. Först berövades de blott en del av sin egendom, sedan praktiskt taget allt. Först inskränkte man sig till att diskriminera dem på olika sätt, men de skyddades, åtminstone principiellt, mot fysiskt övervåld. Men den 9 och 10 november 1938 pogromerades i stort sett hela den tyska judenheten, och den 19 september 1941 brännmärktes den med den s. k. judestjärnan. Och ungefär samtidigt med Hitlers löfte att utrota den europeiska judenheten förvägrades alla judar utresetillstånd, även de, som erhållit inresetillstånd till annat land. Samtidigt med denna utveckling uttryckte Hitler sitt välde över praktiskt ta-

Forts. på sid. sjutton.

Nya diktböcker

Av B. B—m

BENGT E. NYSTRÖM: Jord och himmel. Svenska Kyrkans Diakonistyrelses förlag. Kr. 3.75.

HELMER V. NYBERG: Under nyet. Norstedts. Kr. 4.50.

RAGNAR EKLUND: De ringes väg. Bonniers. Kr. 3.25.

ROLF MOBERG: I förvårens frost. Bonniers. Kr. 2.75.

BIRGER EDMAR: Cantilena. Wahlström & Widstrand. Kr. 3.75.

Det är för närvarande rätt sällan en nyutkommen diktsamling inte innehåller ett avsnitt som är ägnat åt tidsläget. Det finns i Bengt E. Nyströms Jord och himmel en dikt med eko från vinterkriget i Finland. Men för övrigt lever han i sin egen värld, som nu kanske mer än någonsin är en minnenas värld. Han är ett stycke av en egocentriker — han tycker om att visa sin egen luttrade och manligt fasta profil för läsaren. Plikt och pietet äro två väsentliga ord som betytt mycket i hans diktning. En säker förankring i gammal bondejord och likaså en säker förankring i det hinsides har tillhört hans karakteristiska drag. Så till vida är titeln Jord och himmel nästan mera betecknande för hans poesi överhuvudtaget än för denna sista samling. Den saknar de idealiserande bondeskildringar och de religiösa ståndpunktstaganden som man tidigare brukat träffa hos honom. Han gör ett undantag i sitt Brev till en konfirmand, där han med mild humor talar om sina egna funderingar i unga år.

›Jag undrade ofta om Gud visste om
och tänkte om kvällarna på,
att det var efter nådens ordning
han själv var tvungen att gå.›

Samhörigheten med jorden, som han aldrig slippt under den långa arbetsdagen inne i storstaden, har kanske varit Bengt E. Nyströms värdefullaste och mest givande tillgång som diktare. Den är det ännu i dag. Han kan känna sig trött och sliten, men hans röst får en ny värme när han talar om sin barndoms vårar, med hästhovsört och blåsippor. ›Det var ljuvligt att leva då.› Men egentligen älskar han opartiskt alla sin hembygds årstider.

›Du vet att vi utav denna slätt
är sträva och tunga män.
För oss är ingenting enkelt och lätt,
men vår mark, o, vi älskar den.
I sovande vinter, i vårars blom,
i sommar och skörd och höst,
vår tunga kärlek, vår likedom,
vårt fattiga hjärtas tröst.›

Bengt E. Nyström lägger ner en uppenbar omsorg på allt han skriver och hans välde över formen är detsamma i dessa dikter som i hans tidigare. —

Helmer V. Nybergs diktsamling, Jordrök, frapperade genom sin säkerhet. Särskilt hans tidsdikter hade en besk lakonism, vars tonfall fäste sig i minnet. Han hade dessutom många flotta och allt annat än fåordiga dikter, i vilka han mer eller mindre oavsiktligt visade läroårens påverkningar. I den senaste samlingen, Under nyet, träffar man ungefär samma uppdelning i två kategorier: korthuggna tidsdikter och mjukt flytande poesi och mera behagliga ting. Men förebilderna ha bleknat bort. Man kan som ett exempel på de av nuets nöd inspirerade dikterna anföra Istid. Men man bör då också upplysa om att en så kärv form använder han relativt sällan.

› — — Överleva, överleva
skräckens är i en urbergeskreva
— vänta osynlig i dy och dimma
smältandets timma

— återuppstå och återtaga
— stolta strid och stolta saga:
Cellens strid mot jökelmassivet
— sagan om Livet!›

Det är utmärkande för Nybergs dikter med denna motivkrets att han gärna riktar blicken mot framtiden. När mörkret viker tillbaka, hur skall morgonen se ut, frågar han i en ganska verkningsfull dikt och redan på nästa sida spörjer han, om det är mot fimbulnatten vi gå. Diktcykeln om Timur Lenk är förklädd nutidshistoria. Den har gott om skickligt anbragta parallellismer, men lever däremot sin egen fantasitillvaro litet för tunt.

›Mitt hjärta sitter på silvertoft
och ror över blåa vatten
till fågelsår och sagodoft
bland susande sälv om natten.›

Där har man den andra sidan av Helmer V. Nybergs poesi, den som är språkligt välljud och lättflytande form och som gärna tar upp just naturintryck, till munter behandling eller tacksamt anammande. Det finns ofta något intagande eller åtminstone insmickrande i dessa dikter. En närbesläktad motivkrets erbjuder Hembygden, där det inte bara är naturen utan också kulturen som spelar en roll, särskilt allt det traditionsbundna som nu håller på att glömmas bort.

›Jag sörjer de djupa brunnarna,
som sinat för lekt och lärd,
de gamla viskande munnarna
ur alla de dödas värld.

Jag sörjer mörkret och slagorna,
den öppna spiselns rök
och alla de tusen sagorna
som levde i sotiga kök.›

Helmer V. Nyberg är en formell begåvning av ganska ovanliga mått. Men denna andra diktsamling är knappast starkare än den första. —

Om Ragnar Eklund är mycket ung, skall åtskilligt förlåtas honom, bl. a. tilltaget att skriva ›tidsdikter› utan ett uns av det allvar som krävs för en sådan uppgift. Han ser t. ex. i en spöksyn ett följe av döda hästar, ett gott uppslag som han fördärvar genom slarv och nonchalans. Han skriver bl. a. något så otroligt vulgärt som dessa fyra rader:

›I täten tassar döden,
och efteråt går fan,
den lustige tragöden
och gubben hela dan.›

Sådant inbjuder just inte till fortsatt läsning. Men strävar man vidare, får man småningom belöning för sitt tålamod. I bokens sista tredjedel anslår Eklund nämligen en ton som han behärskar. Det är lite Anna Maria Lenngren och lite Frans G. Bengtsson och lite parodi på folkvisor, i olika doseringar. Men något är också Eklunds eget okynniga humör och personliga påhittighet. Efter det fruktansvärda första citatet är det en gärd av rättvisa att anföra dessa tre strofer ur dikten Åran.

›En riddersman i glans och ståt
så stolt man kunde begära
av en rider i byx av plåt,
drog ut för att öka sin ära.
— — —
Han red till fjärran land och bjöd
dess folk sin tjänst som herre,
dess stormän ära i överflöd
och hjältedöd åt de smärre.

Men folket tänkte: en skadlig karl,
och dränkte riddarn i diket,
för ingen visste vad ära var,
så fjärran låg det riket.›

Så kvickt och ledigt skriver minsann inte vem som helst. Ragnar Eklund har alldeles säkert en talang att ta vara på. —

Man vågar knappast säga detsamma om en annan debutant, Rolf Moberg. Han är lågmält och hans tankelyrik saknar all charme. Men den saknar därför inte mening. På sitt stillsamma och ganska träkiga vis opponerar han sig mot att människan skall söka någon religiös tröst i sina svårigheter — ett just nu inte alldeles populärt tema. I samlingens anmärkningsvärdaste dikt, Ja, tapper nog, hyllar han Kristus och Jungfru Maria. Men han anmäler samtidigt sitt ogillande av Gud fader.

›Hans namn är alltid den ärlige
tvungen att förbigå.›

Det är ett klart och respektabelt ställningstagande. Men det har inte lyckats Rolf Moberg att göra dikt av det. —

Birger Edmars Cantilena är en högst ovanlig diktsamling så till vida som den innehåller sex sånger avfattade på latinska språket. Latina sunt, non leguntur, säger anmälaren. Det största avsnittet i boken heter Det odödliga Hellas. Författaren reproducerar ett par dussin antika konstverk, statyer eller reliefer, och fogar till vart och ett av dem en dikt, på svenska. I fråga om avbildningarna måste man anmärka på att han meddelar Paionios' Nike i ett avskräckande rekonstruktionsförslag, jag vill minnas av en tysk professor. Annars kan man otvivelaktigt ha nöje av bilderna. Ibland kan man också ha nöje av verserna. En relief, föreställande Zeus och Hera, har inspirerat författaren till följande strofer:

›I konstens gryningstimma
Zeus fattar Heras hand
— symbol för alla tider
av äktenskapets band.

Om handets helgd och höghet
på fromt arkaiskt vis
predikar genom sekler
en grekisk tempelfris.›

Zeus som symbol för den äktenskapliga troheten är inget dåligt skämt.

HANDEL och SJÖFART

6 NYBYGGEN BESTÄLLDA FÖR TRANS

Tre för Australien, 2 för Nordamerika, ett för Sydafrika

Transatlantic har för närvarande inte mindre än sex nybyggen i arbete eller beställda vid olika göteborgsvarv.

Tre av dessa fartyg byggas vid Götaverken, där ett av dem för kort tid sedan kölsträckts och beräknas bli leveransklart i sommar. Dessa tre fartyg bli systerfartyg till det tidigare i år levererade 8,840 tons motorlinjefartyget Barranduna. De fyra "Barrandunorna", som alla utrustas och inredas för att även föra ett mindre antal passagerare, och vilka liksom seriens redan färdiga representant komma att göra över 16 knop på last, äro avsedda att utgöra stommen i Transatlantics linjetrafik mellan Sverige och Australien.

De tre övriga nybyggena äro kontrakterade vid Eriksberg, där kölen till det första av dem nyligen sträckts. Det blir ett 6,000 tons motorlinjefartyg och systerfartyg till Glimmaren och Temnaren. Liksom dessa är nybygget avsett för Transatlantics trafik på Nordamerika. Ännu ett systerfartyg till Temnaren kommer inom kort att kölsträckas för samma trade. Det tredje Eriksbergsbygget, vars kölsträckning likaså förestår inom kort, är däremot avsett för linjens trafik på Sydafrika och är i viss mån att anse som en ersättare för den nyligen krigsförlista Remmaren.

Israpporten

För varje område meddelas två siffror, den första angivande isförhållandena, den andra segiationsförhållandena enligt följande koder:

Isförhållande.

0 Isfritt.
1 Lös issörja eller nybildad is.
2 Fast is.
3 Drivis.
4 Sammanpackad issörja eller täta drivisband.
5 Havsråk i kustlinjens riktning.
6 Svår fast is.
7 Svår drivis.
8 Packis.
9 Isskruvning.
x Intet meddelande.

Segiationsförhållande.

0 Sjöfarten obehindrad.
1 Sjöfart obehindrad för maskindrivna fartyg, besvärlig för segelfartyg.
2 Sjöfart besvärlig för fartyg med liten maskinkraft, stängd för segelfartyg.
3 Sjöfart möjlig endast för kraftiga fartyg med stor maskinkraft.
4 Sjöfart möjlig endast för fartyg, byggda för gång i is.
5 Sjöfarten upprätthålles med isbrytarhjälp.
6 Uppbruten ränna finnes i isen.
7 Sjöfarten för närvarande stängd.
8 Sjöfarten för vintern upphörd.
9 Förhållandena obekanta på grund av dålig sikt.
x Intet meddelande.

Bottenviken, Bottenhavet och Ålandshav	
Sjön utanför Rödkallen	x7
Farl. t. Luleå g. Tjuvholmssundet	x7
Sjön utanför Gäsören	x7
Västra Kvarken	00
Östra Kvarken	00
Sjön utanför Skag	00
Farleden till Örnsköldsvik	66
Sjön utanför Härnö	00
Farleden till Härnösand	00
Sjön utanför Brämö	00
Farl. Brämö—Sundsvallsfjärden	32
Alnösundet	32
Klingerfjärden	23
Sjön utanför Agö	00
Farleden till Hudiksvall	64
Sjön utanför Lilljungfrun	00
Farleden Lilljungfrun—Stugsund	66
Sjön omkring Eggegrund	00
Farleden till Gävle	30
Öregrundsgrepen	00
Sjön utanför Svartklubben	00

Göteborgska vill bli sjömaskinist

En 28-årig göteborgska, fröken Anna Lisa Nilsson, har tillskrivit kommerskollegium för att få besked om huruvida hinder föreligger för en svensk kvinna att segla till sjöss som maskinelev för att sedermera fortsätta i detta yrke inom handelsflottan. Fröken Nilsson, som är bördig från Sävsjö och arbetat som affärsbiträde här i staden, har lust att bli den första kvinnliga sjömaskinisten i Sverige. Ett par av hennes morbröder äro övermaskinister, och den ene av dem, Josef Forsström på Vikingland, är villig att leda hennes elevutbildning om hon får för myndigheterna. Efter genomgången lärotid på sjön har fröken Nilsson tänkt att söka sig in på Navigationsskolan. Hennes framtidsdröm är att som examinerad förste maskinist ta hyra på långtradare och se sig om i världen.

Noteringar från dagens fiskhamnsauktion

Tillförsel från 171 försäljare 15,000 kg. fisk och 98,000 kg. sill.

Medelpriset för förstklassig vara var i öre pr kg.: Slätvar 925; Sill, skarp 114.

Fiskeåret 1942 väsentligt bättre än förra året

Fiskeåret 1942 kan anses som relativt gott. Ännu föreligger inte något definitivt resultat för december, för de elva månaderna har man klara tillförselsiffror. Här nedan följer en uppställning på tillförseln och fångstvärdet under januari—november i år samt inom parentes för samma månader förra året.

I samband med de kraftigt förbättrade fångstvärdena bör emellertid hållas i minnet de mycket starkt stegrade driftskostnaderna.

Tillförseln har i år ökat under åtta av de elva månaderna. Det bästa resultatet gav augusti i år med i det närmaste 6,5 milj. kg. mot i fjol endast 3,473,351 kg. Närmast augusti kommer april med över 5 milj. kg. och även denna månad är avsevärt bättre än fjolårets. Sex månader i år ha i hög grad överglänst motsvarande månader 1941, medan två (maj—juni) blott visa knapp ökning. Mars månad var sämst i år. I fjol var nämnda månad näst bäst och främst kom då sept. med 6,2 milj. kilo och vidare var oktober 1941 betydligt lyckligare för fiskarna än under samma tid i år. Men i sin helhet har 1942 som sagt noterat de bästa resultaten sammanlagt sett. Även december i år torde nämligen komma att överstiga fjolårets resultat under julmånaden.

	Kg.		Kronor	
Jan.	4,115,682	(3,168,297)	2,887,980	(1,150,100)
Febr.	2,681,900	(1,164,577)	2,445,970	(549,259)
Mars	517,680	(5,268,509)	740,179	(1,823,327)
April	5,048,832	(3,874,043)	3,775,305	(2,113,011)
Maj	2,973,356	(2,734,297)	2,788,260	(1,839,627)
Juni	2,545,816	(2,454,795)	2,373,309	(1,648,644)
Juli	4,255,498	(3,082,947)	3,964,660	(2,504,907)
Aug.	6,440,694	(3,473,351)	6,041,049	(2,818,221)
Sept.	3,726,656	(6,214,488)	3,366,713	(4,539,890)
Okt.	2,803,422	(4,184,565)	2,732,471	(3,515,509)
Nov.	4,127,059	(3,496,289)	3,797,376	(2,904,422)

Statsskatten på spritdrycker 125 milj. kr. sista halvåret

I omsättnings- och utskänkningsskatt på spritdrycker och vin ha för november månads försäljning under december till statsverket inlevererats 21,94 milj. kr. mot 16,42 milj. kr. under december i fjol. Under juli—december representera leveranserna tillsammans 125,49 milj. kr. mot 101,42 milj. kr. under samma period förra året.

Fraktmarknaden

— Från vår korrespondent. —

BALTIC EXHANGE, LONDON 30 december.

Fraktsatsen för kol från Hampton Roads på Paramaribo i Holländska Guiana har fastställts till 4,20 dollars plus 300 procents surcharge.

Affärerna på den nordamerikanska sektionen äro få, då tonnagetilldelningarna visserligen åter kommit i gång men i mycket begränsad omfattning.

La Plata är tills vidare ur stånd att intressera neutrala redare trots de höga rater, som nu erbjudas för destinationer i Brasilien och på sydamerikanska västkusten.

Östern och Afrika äro nominellt oförändrade med fortsatt akut tonnagebrist.

Varumarknaderna

— Enskilt till Handelstidningen. —

Bomull

NEW YORK 30 dec. Bomullsmarknaden var fortfarande livaktig och den fasta undertonen bibehölls beroende på en del gynnsamma omständigheter. Börsen öppnade oregelbundet, 5 poäng lägre till 8 poäng högre och handeln såväl som utlandet köpte i ganska stor utsträckning. Föregående dags stimulerande faktorer gjorde fortfarande sitt inflytande gällande. Så småningom blev det dock ganska stillsamt med mycket obetydliga fluktuationer. En del prisflexringar gjordes, vilket motverka inflytandet av vissa realiseringar. Stämningen var på det hela taget ganska tillitsfull. På midagen var nivån 6 till 8 poäng högre. Under eftermiddagen mattades börsen, då realiseringarna tilltogo. Mot slutet blev emellertid tendensen fastare på grund av att handeln köpte i något större omfattning. Börsen slutade tämligen stadigt 2 till 4 poäng högre pr jan. 19.17, mars 19.26, maj 1916, juli 19.10, okt. 19.01-03, dec. 19.03-04 cents. — Omsättningen uppgick till 135,000 balar. — Loko noterades 20.93 cents.

Smör

Svensk riksnotering på runmärkt smör, satt av Svenska mejeriernas riksförening den 30/12 1942 och gällande för leveranser under tiden 1/1—7/1 1943 405 öre pr kg. (föreg. not. 405 öre pr kg.).

Noteringar avser partipriset till mejerierna för saltat runmärkt smör av medelkvalitet levererat fritt mejeris närmaste avsändningsstation i hela drittiar.

Smågrisar

Sv. lantbruksförbunds smågrisnotering för 17 kgs grisar avseende tiden 25/12—31/12 1942. Skåne: Pris till säljare 145 öre pr kg. (föreg. not. 140 öre pr kg.). Tillgång god, efterfrågan medelmåttig, tendens svävande.

På stationer i Skaraborgs län: Pris till säljare 150 öre pr kg. (föreg. not. 150 öre pr kg.). Tillgång god, efterfrågan medelmåttig.

Metaller

NEW YORK 30 dec. Slutkurser: Elektr. koppar: f. a. s. New York 11.75 a., tenn: New York, Straits, loco 52.00, bly: New York, loco 6.50, zink: East St. Louis, loco 8.25 c. pr lb. Silver: kassa 44 3/4 cents pr ounce.

Kaffe

NEW YORK 30 dec		(Cents per lb)	
	30/12	29/12	28/12
Santos: Loco	13 3/8	13 3/8	13 3/8
dec.		—	—

Kakao

NEW YORK 30 dec Kakaobörsen slutkurser (1 cents pr lb):

	30/12	29/12	28/12
jan.	8.78	8.78	8.78
mars	8.86	8.86	8.86

Skandinaviska Bankens a vista säljkurser

För icke officiellt not. valutor	31 dec.	
Alexandria 1 pund	17.50	—
Athen 100 drachmer	3.10	—
Bombay 1 rupie	1.30	—
Bratislava (100 Kronen)	15.00	—
Budapest 100 pengö	103.00	
Bukarest 100 lei	2.50	—
Istanbul 100 pund	335.00	—
Jerusalem 1 pund	17.05	-
Johannesburg 1 pund	17.00	—
Melbourne 1 pund	13.75	—
Mexico 1 silverpeso	0.92	
Montevideo 1 peso	2.30	—
Reykjavik 100 kronor	66.00	—
Rio de Janeiro 1 Cruzeiro	0.24	
Shanghai (1 C. Res. doll.)	0.16	
Sofia 100 leva	5.50	—
Tokio 1 yen	1.02	—

Utländska fondbörser

— Enskilt till Handelstidningen. —

Fast hållning i New York

NEW YORK 30 dec. Fondbörsen var på onsdagen ganska livlig till att börja med. En viss oregelbundenhet i kursutvecklingen framträdde men så småningom blev hållningen stadigare. De svängningar kurserna visade inom en del grupper återspeglade osäkerheten ifråga om utsiktrna. En del försäljningar gjordes, men det utbjudna materialet absorberades snabbt. Vissa täckningsköp företogos också, särskilt ifråga om stål- och bilaktier. Även olje- och kopparaktier förbättrade. Förändringarna voro emellertid inte stora. En viss återhållsamhet orsakades av årsskiftets närhet. Börsen slutade i stadig hållning och med de flesta kurser på en högre nivå.

Obligationer:	30 dec.	29 dec.
U. S. A. 2⅞ % 1955/60	109 1/16	109 1/16
d:o 2¾ % 1951/54	108 1/16	108 1/16
Danmarks 6 % 1942	52 1/8	52 1/8
San Paulo 8 % 1950	32 1/8	32 1/8
Aktier:		
Reynolds Tob.	24	23 3/4
Timken R B.	41	40 5/8
Anaconda	24 3/8	24 1/8
Gen. Electric	30 1/8	29 7/8
„ Motors	44 1/2	43 7/8
Standard Oil N. J.	46 1/8	46 1/4
U. S. Steel stam.	47 1/8	47 1/2
Dow Jones indices:		
Industriaktier	119.50	118.40
Järnvägsaktier	27.32	26.88
Public utilities	14.35	14.22
Omsättning i 1,000 aktier	122	1441

LONDON

LONDON	30 dec.	29 dec.
Brit Match	36/3	36/3
Brit Ericsson	43/3	43/3
Brit consols 2½ %	82 1/8	82 1/16
Brit krigslånet 3½ %	104 3/4	104 11/16
Fin Times aktieindex	117.6	117.6
d:o oblig index	118.6	118.0

Riksbankens växelkurser

STOCKHOLM 31 dec.

London:		
Specialpund sälj.	16.95	—
" köp.	16.85	—
New York 1 doll	4.20	—
Berlin 100 guldmark	168.50	-
" 100 resemark	90.00	—
Paris 100 francs	9.00	
Bryssel 100 belga	67.50	-
Zürich 100 francs	97.80	—
Amsterdam 100 gulden	223.50	—
Köpenhamn 100 kr.	87.90	—
Oslo 100 kr	95.65	—
Helsingfors 100 fmk.	8.59	-
" 100 inland. mark	7.75	—
Rom 100 lire	22.20	
Turistlire	18.40	
Montreal 1 dollar	3.82	—
Buenos Aires 1 peso	1.00	-
Lissabon 100 escudos	18.10	—
Clearingkurser:		
Tyskland	168.01	
Danmark	87.70	—
Norge	95.47	—
Holland	222.97	—
Belgien	67.21	—
Frankrike	9.00	—
Italien	22.08	—
Turkiet	325.00	
Spanien	43.83	
Moskva-clearing 100 rubel	79.18	—

Finsk-tyska handelsfördraget förlängt

Giltighetstiden för finska handelsfördraget med Tyskland har förlängts till utgången av nästa år.

INKASSERA I TID KÖPMANSBYRÅN

Chefsbyte vid Eolbolaget

Direktör Gust. Ekberg.

Direktör C. H. Swenson.

Vid årsskiftet blir det chefsbyte vid Eolbolagets göteborgskontor. Den nuvarande chefen, direktör Gust. Ekberg, drar sig tillbaka efter en 30-årig verksamhet vid företaget och dess föregångare Ekström & Lefflers A.-B. Till hans efterträdare har utsetts disponent Carl-Hakon Swenson, Västerås.

Vid en enkel högtidlighet på nyårsafton i bolagets kontorslokaler avtackade Eolbolagets verkställande direktör, kapten E. Clemedtson, i hjärtliga ordalag den avgående disponenten. Kapten Clemedtson underströk bolagets tacksamhet för det osjälviska arbete, som direktör Ekberg under de gångna åren nedlaget till företagets fromma och uttalade den förhoppningen, att han nu efter väl förrättat värv måtte njuta sitt välförtjänta vila.

Samidigt avtackade kapten Clemedtson en annan mångårig medarbetare, handelsresanden G. M. Warodell, som likaledes på nyåret avgår med pension.

Direktör Ekberg vände sig sitt anförande särskilt till sina medarbetare inom företaget och tackade för den lojalitet och plikttrohet, som visats under de år, som gått. Han uttalade samtidigt den förhoppningen, att Eolbolaget även i fortsättningen måtte röna samma framgång som hittills och utgöra ett välbehövligt stöd för enskild handel.

Personalens tack framfördes av hr Ragnar Nilsson, som samtidigt överlämnade en minnesgåva från de anställda.

Gott om fisk och sill i dag

Oväntat mycket sill och även fisk landades i dag på morgonen. Således infördes cirka 89 ton sill (1,982 lådor) samt 11 ton fisk. Den övervägande delen av sillen utgjordes av skarpsill eller inte mindre än 1,925 lådor. Den sammanlagda tillförseln dessa veckodagar uppgår i runt till 174 ton sill och 29 ton sill.

Förändringar i Burmeister & Wains organisation

1 jan. företagas en del förändringar i Burmeister & Wains organisation och bland de ledande tjänstemännen. Bur-Wain Autodiesel nedlägges som självständig avdelning och förlägges till motsvarande avdelningar hos Burmeister & Wain. Samtidigt upprättas en ekonomisk avdelning, som omfattar huvudbokföringen, den tekniska bokföringen, räkenskaps- och avlöningskontoren samt inköpsavdelningen.

Stor svarta börsaffär i Sandviken

Statspolisen i Gävle har under senaste tiden utrett en omfattande svarta börsaffär. Ett par slaktare i Torsåker, som ha slaktlicens, ha erkänt att de sålt 700 kg. kött och 800 kg. korv utan kuponger till vanligt marknadspris. Dessutom ha de på senare tid sålt två kor. En chaufför från samma socken har erkänt att han sålt sex kor, en tjur, en kalv och ett får. För hela kroppar har han tagit fyra kronor pr kg. Vederbörande ha haft mellanhänder i Sandviken, där det mesta av köttet blivit placerat. Inalles komma ett 20-tal personer förutom säljarna att åtalas.

Hjälparbetet i fånglägren intensifierat

Skridskor och bandyklubbor till Tyskland

STOCKHOLM 31 dec. (TT)

"Hjälp Krigets Offer!", den svenska hjälporganisationen för krigsfångar, internerade och flyktingar, har i synnerhet under de senaste månaderna utövat en energisk verksamhet. Till krigsfånglägren i Tyskland ha gått en mängd varusändningar av olika slag, på sistone inte minst ishockeyredskap. Ett läger har t. ex. fått mottaga fullständig utrustning för fyra lag jämte 150 par skridskor, ett annat 100 klubbor och lika många skridskor. Pappersvaror av skilda slag, verktyg etc., sändas i växande antal. Tacksamheten hos mottagarna är stor. De fyras venskar, som tjänstgöra i detta arbete i Tyskland, äro nu hemma på julferier och flera av dem komma att på ett 20-tal orter hålla föredrag om sin intressanta verksamhet. Även de båda arbetarna i norra Frankrike vistas för tillfället i Sverige men återvända i mitten av januari till sitt arbetsfält.

Verksamheten i Sydfrankrike har trots de ändrade förhållandena kunnat fortsätta och de av svenska medel underhållna flyktingshemmen äro fyllda. Under året har hjälporganisationen för arbetet i denna del av Frankrike kunnat sända över 60,000 kr., varav Röda korset och fru Ebba Hoffman bidragit med vardera 10,000 kronor.

I England är fortfarande den svenske krigsfångesekreteraren, som sändes ut i oktober, verksam. Han har under julhelgen hållit en mängd gudstjänster i tyska fångläger. I Japan ha till julen böcker m. m. fått sändas till sju läger.

Tack vare ökade bidrag, icke minst från industrier och andra affärsföretag, har arbetet kunnat intensifieras och stöd lämnats även till Europeiska studenthjälpen och Kyrkornas världsråds själavårdande verksamhet i fånglägren. Bland större bidragsgivare under december märkas Kullagerfabriken med 10,000 kr., Kooperativa förbundet och Transatlantic med vardera 5,000 kr. samt Grängesbergs- och Kiirunavaarabolagen med 4,000 kr. Gåvor ha dessutom lämnats av bl. a. Lif-Thule, Trygg, Oscaria, Ahlén & Holm, Ackumulatorbolaget Jungner, Kockums mekaniska verkstad, Svenska Shell och Klippans pappersbruk.

För arbetets fortsättning behövs ytterligare medel. "Hjälp Krigets Offers!" postgirokonto är 157700.

10 l. mer vatten än i fjol pr dag användes 1942

Tredjedagjul brukades minst under hela året

Vattenförbrukningen utgjorde under 1942 18,97 milj. kbm. mot 17,73 milj. kbm. för år 1941. Av denna vattenmängd utgjordes cirka 16,33 milj. kbm. av vatten från Alelyckeverket, cirka 2,55 milj. kbm. av vatten från Delsjöverket och resten, cirka 0,09 milj. kbm.. av vatten från Kallebäcks källa.

Årets förbrukning motsvarar en medelförbrukning per person och dygn av 183 liter mot 173 liter 1941.

Medelförbrukningen per dygn utgjorde cirka 51.900 kbm. mot cirka 48.600 kbm. år 1941.

Högsta dygnsförbrukningen, som noterades den 28 mars, uppgick till 83.700 kbm. och den minsta den 27 december utgjorde 28.850 kbm. För år 1941 var max.-dygnsförbrukningen 64.950 kbm. och min.-dygnsförbrukningen 26.450 kbm.

Med lic.-examen

har avlagts i Lund av T. Norrman, Mlm.

NETZLERS TEKNISKA INSTITUT

Linnégatan 4 (vid Järntorget), Göteborg. Inspektor Prof. GÖSTA BODMAN.
VERKMASTAREEXAMEN. Från dagsskolan efter 4 månas kurs, från aftonskolan efter 8 månas kurs i Väg- och Husbyggnads-, Motor-, Maskin-, Elektro- samt Värme- och Sanitetstekniska facken. Specialkurser i Svetsning och Radio. OBS. KEMISK-TEKNISK FACKSKOLA.
Elektr. installatiörskurser under Kungl. kommerskollegii kontroll.
Enda tekniska institut i västra Sverige som har ingenjörskurser som överbyggnad på Verkmästareexamen BADE i en dag- och en aftonskola med examen på kortaste tid. Obs. Laboratorieresurser, små klassavd., effektiv undervisning. Låga avgifter. Senaste läsåret 283 elever.
Nya verkmästarekurser börja d. 25 jan. Ingenjörskurserna börja d. 1 febr. Begär prospekt. Anmäln. mottagas å Institutets exp., Linnégatan 4, varje dag kl. 13—2, 6—8. Lördagar kl. 2—5. Tel. 14 59 39.

Nyårsvakor i sju kyrkor

Nyårsaftonen firas traditionellt i kyrkorna med nyårsbön och vakor. De kyrkor, som i år ha midnattsgudstjänster, äro Domkyrkan, Kristine kyrka, Hagakyrkan, Annedalskyrkan, Oscar Fredriks kyrka, Masthuggskyrkan och Carl Johans kyrka.

Såväl vid gudstjänsterna på nyårsaftonen som vid högmässorna på nyårsdagen förekomma ett rikt hymn- och musikprogram.

I *Domkyrkan* utför domkyrkokören O, gode Jesu av Palestrina, och som postludium spelas Legend av Emil Sjögren. I nyårsdagens högmässa sjunger kören Rolles Du blive som du är.

I *Kristine kyrka* hålles tysk sylvestergudstjänst på eftermiddagen, vid vilken en kör sjunger Gott ist und bleibt getru, och som postludium spelas orgelpreludium i Ess-moll av Bach. Nyårsafton kl. 10.30—11.30 em. utföres musik från Kristine kyrkas torn enligt följande program: Vår Gud är oss en väldig borg; Sveriges flagga, Alfvén; Jag lyfter mina händer; Hör oss Svea, Wennerberg; Land, du välsignade, Althén; Det är en ros utsprungen; Morgon, Eklöf; Sverige, Stenhammar; Stilla natt, heliga natt; Hell dig du höga nord; Du gamla du fria; Så går en dag än från vår tid; Härlig är jorden; Herre, signe du och råde. I högmässan på nyårsdagen sjunger kören Nu kommen, när och fjärran av Bach och postludium blir ett koralpostludium över psalmen Du som härlig ställde av C. Rosenquist.

I *S:t Pauli kyrka* utför kören vid nyårsbönen Lindegrens Gud, du som av inga skiften vet och som postludium spelas Fantasi över Den ljusa dag framgången är av Gösta Lundborg. I högmässan sjunges Wikanders Höjen jubel för Herren. Postludium blir Preludium i Ess-dur av Bach.

I *Hagakyrkan* sjunger kören vid nyårsbönen Jag är en gäst och främling av Gösta Lundborg. I högmässan utföres Otto Olssons Jag lyfter mina ögon och som postludium spelas Preludium i Ess-dur av Bach.

I *Vasakyrkan* sjunges vid nyårsbönen Låt den nya nådatiden av Haydn, och som postludium spelas Preludium i C-dur av Bach. I högmässan på nyårsdagen sjunges Hymn av Peterson-Berger. Postludium blir Preludio i C-moll av Guilmant.

I *Johannebergskyrkan* sjunges vid nyårsbönen Lindegrens Gud, du av inga skiften vet, och som postludium spelas Adagio i A-moll av Bach. I nyårsdagens högmässa utföres Förnya du vårt sinne av Bach samt Det gamla år förgånget är i sättning av Hallnäs. Som postludium spelas Fantasi i G-moll av Bach.

I *Annedalskyrkan* sjunger kören vid nyårsdagens högmässa Koralkantat av Knut Erman med text av Theodor Freeman.

I *Oscar Fredriks kyrka* sjunger kören Snabbt som blixten de försvinna av Haydn, och som postludium spelas Koralpartia över Lov vare dig, o, Jesu Krist av Wald. Ahlén. I nyårsdagens högmässa sjunges Lindegrens Gud du av inga skiften vet och som postludium spelas Otto Olssons orgelkoral Se Jesus är ett tröstrikt namn.

I *Masthuggskyrkan* sjunger hr Holger Sjöblom vid nyårsvakan Hannikainens Kom till mig, o, min Jesu Krist. I nyårsdagens högmässa sjunger kören O, du, som löftet predikar för Sion ur Oratoriet Messias av Händel samt Otto Olssons Jag lyfter mina ögon. Som postludium spelas Halleljua ur Messias.

I *S:t Johanneskyrkan* utföres på nyårsdagen Bön av Ivar Widéen, och som postludium spelas Koralimprovisation av Werther Carlson.

I *Carl Johans kyrka* sjunger en damkör vid nyårsbönen. Fredrik Hjorts Vid årsskiftet. I nyårsvakan sjunger pastor Gösta Holmsten Beethovens Lovsång, Hannikainens Kom till mig, o, min Jesu Krist samt Låt mig leva av Birger Gustafsson med text av Jeanna Oterdahl. I högmässan utföres Hymn av Peterson-Berger samt Förnya du vårt sinne av Bach. Som postludium spelas Preludium i C-dur av Bach.

I *Lundby kyrka* sjunger hr Ragnar Mattsson vid nyårsbönen Aftonbön av E. Finnborg. I högmässan utför kören I himlar sjungen den Eviges ära av Beethoven, och som postludium spelas Toccata av Hugo Wetz.

I *Örgryte kyrka* sjunger kören vid nyårsdagens högmässa Du, som är hägnar i en faders famn, arrangerad av Preben Nordemann, och som postludium spelas Andante Religioso av M. Koch.

I *Mölndals kyrka* utför kören i högmässan på nyårsdagen Se Jesus är ett tröstrikt namn av Daniel Olsson och som postludium spelas Rosenquists Du, som härlig ställde.

A:2-listans fondbörsnoteringar den 30 dec. 1942

A: 2-listan Industriaktier m. m.	Nom	30 dec. 1942 Köp	Sält	Bet. Högst	Lägst
Boxholm	600	830	865	—	—
Diamantborr	150	390	425	—	—
Drott	1000	1100	—	—	—
Elektrol ser A	75	84	-	—	—
Emissionsinst.	100	195	210	—	—
Filmind ser A	30	37	—	—	—
Ford	100	97	100	—	—
För Superfosf	500	540	—	—	—
Gunnebo	100	130	—	—	—
Höverken s. II	100	158	—	—	—
Jungner ser A	100	170	180	—	-
„ ser B, fria	100	170	175	—	-
Jönk & Vulk pref.ser B (ej)	1000	950	—	—	-
d:o ser. C (inl)	1000	950	—	—	-
„ „ C inlösb	1000	950	—	—	—
Linoleumbol	50	70	85	—	-
Nitroglycerin	100	240	—	—	—
Oljeslageribol.	100	128	150	—	-
Plåtmanufakt	100	125	-	—	-
Reymersholm	10	15.50	16	—	-
Råsunda först	50	39.50	40	39	
Trikå pref	100	190	-	—	
„ stam	100	100	210	—	-
Örebro Papprsb	1000	2010	-	—	—

A: 2-listan Trafik- och rederiaktier	Nom	30 dec. 1942 Köp	Sält	Bet. Högst	Lägst
Gävle—Dala	100	165	175	—	—
Göta k 1:a kl	500	70	—	—	—
Halmstad—N	300	370	—	—	—
Nässjö—Osk	100	105	—	—	—
St.—V.—B	100	115	—	—	—
Am.—Mexiko	1000	1450	1600	—	—
Transatl pref	100	110	—	—	—
„ stam	100	255	265	—	—
Bankaktier:					
Skaraborgs	100	135	—	135	—
Smålands	100	78	—	—	—
Uplands ensk	100	107	—	—	—
Vänersborgs	100	165	169	—	—
Östergötlands	100	83	84	83	—
Försäkr.-akt.:					
Atlantica	100	140	—	—	-
Fenix	500	1150	1300	—	-
Hansa	500	765	—	—	-
Ocean	125	310	315	—	-
Skandia	500	900	915	900	-
Skåne ser A	100	150	153	-	-
Svea	100	—	144	—	-

Världshistoriens största judepogrom

Forts. fr. sid. tre.

get hela den europeiska kontinenten, vars judar drabbades eller mänskligt att se komma att drabbas av liknande öde som Tysklands. Resultatet har blivit, att enligt trovärdiga uppgifter i engelsk press och radio, cirka 2 miljoner judar hittills dödats, av vilka enligt Eden hundratusentals direkt massakrerats. ("Antalet offer för dessa blodiga grymheter kan räknas i hundratusentals oskyldiga män, kvinnor och barn"). De övriga, som givetvis utgöra det övervägande flertalet, ha avlivats genom hunger, köld och umbäranden eller ha av förtvivlan bringats att ta de sinas och sitt eget liv. Antalet judar, som nu äro i Hitlers våld och alltså befinna sig i största livsfara, beräknas till cirka 5 miljoner.

Att 7 miljoner judar, tillhörande Europas civilbefolkning, dödats eller invigts åt döden utan dom och rannsakan, ja utan att något brott lägges dem till last, endast på grund av att de tillhöra en ras, vilken dekreteras var mindervärdig — det är en i världshistorien enastående tilldragelse. Hur denna folkrättsligt bör bedömas, därom torde knappast meningarna gå isär. Ej mindre viktig ter sig saken ur en annan synpunkt. De principer, på vilka den mänskliga sammanlevnaden sedan århundraden baserats i Europa, vila ytterst på vördnaden för människovärdet. Det övervåld, som nu begåtts och begås mot den försvarslösa europeiska judenheten, icke i överilning utan med berått mod, bär vittnesbörd om ett åskådningssätt, som är oförenligt med dessa. Det ger striden mot nazismen en vikt och betydelse som näppeligen kan överskattas. Det gäller varken mer eller mindre än vår kulturs grundvalar.

J. O. låter åtala byråchef Collin i egnahemsstyrelsen

"Brist på förståelse för offentlighetsprincipen"

Artikeln i en Stockholmstidning med rubriken »Statligt verk hemligstämplar anbudssiffror» har fått till följd att JO uppdragit åt advokatfiskalen i Svea hovrätt att åtala byråchef N. Collin i egnahemsstyrelsen för tjänstefel. Då Collin till svar på framställningar från firman Friberg & Still och Asea meddelat dem, att styrelsens upphandlingsprotokoll inte lämnades ut, har han, anser JO visat oförstånd i tjänsten, som med hänsyn till omständigheterna bör beivras. Samtidigt förklarar JO att den principiella inställning till saken, som styrelsen tillkännagett, synes vittna om en betänklig brist på förståelse för offentlighetsprincipens stora betydelse.

Då vid de tidpunkter det här gäller avtal slutits om utförande av arbetena, voro protokollen att anse som offentliga anser JO, eftersom styrelsen ej meddelat något särskilt beslut om handlingarnas hemlighållande. Collin har alltså inte ägt vägra att lämna ut protokollen.

Från rådhusrätten

Fabriksarbetaren Carl Andrew Guldbrandsen dömdes på onsdagen av Göteborgs rådhusrätt till 2 1/2 års straffarbete för otukt med en styvdotter.

Göteborgs kommunala skolors matrikel för läsåret 1942—43 har utkommit. Matrikeln innehåller som vanligt en förteckning över all lärarepersonal i skolor som sortera under Göteborgs allmänna folkskolestyrelse, expeditionstider m. m.